

Tõnu Kaljuste (fortes): PIDU!!!

Tõnu Kaljuste võitis **Arvo Pärdi** "Aadama itku" esitamise eest Grammy. Eesti Filharmoonia Kammerkoori liikmed räägivad **Madis Jürgenile** ära, mida nad audirigendist arvavad.

FOTOD KAUPU KIKKAS, RAUNO VOLMAR

Anna Dõtõna, alt:

"Tõnu on koori ees oma suure kasvuu, pikkade juuste ja suurte kätega nagu Montana kondor, kes lendab taevalaotuses ja jälgib kõiki oma terrase pilguga."

Rainer Vilu, bass

Karoliina Kriis, sopran:

"Üks lemmikväljend dirigent Kaljuste repertuaarist on: imiteerige õnnelike inimesi!"

Hele-Mai Poobus, sopran:

"2005. aasta suvel Amsterdamis tuli ta proovi eel minu juurde ja ütles: "Tere, mina olen Tõnu Kaljuste." Ma ei osanud muud teha kui väriseva häälega vastata: "Tere!" Ja mõelda, et appi-appi! Mul sõitis katus kontserdi ajal pealt ära ja oli ära veel mitu päeva. Kaljuste teab Pärdi muusika saladust, oskab seda lahti kodeerida ja sügavuti tunnetada. Ta võtab sageli meeletult energiat, andes ise samaväärselt vastu. Harv pole juhus, kui tema taktikepi all hakkavad sädemed lendama ja silme eest võtab mustaks. See on ääretult kihvt tunne."

Merili Kristal, alt:

"Kaljuste ja Pärt käivad ikka käsikäes. Kas teeb Pärt Kaljuste proovis järjekordselt oma uuendusi, või teeb Kaljuste mõne Pärdi loo enne esiettekannet ise salaja ümber. Kontserdi lõpus hoiavad nad ikka käest kinni. Nad vist mõistavad teineteist, ja see teeb rõõmu paljudele!"

Kaia Urb, sopran:

"Oleme Pärdi teoseid esitanud juba paarikümmend aastat, kuid neil viimastel kordadel, kui Kaljuste on neid juhitanud – kas või Istanbulis, Mexico Citys või Sydneys –, on toimunud midagi, mis ületab tavapärase kontserdi mõõtmed. Neil hetkedel on tekkinud tunne, et maailma on tõesti võimalik paremaks ja õnnelikumaks muuta. Kaljuste vaist taju da teksti nootide taga muudab tema koostöö Pärdiva ainulaadseks ja eriti väärtuslikuks."

Hele-Mall Leego, sopran:

"Kaljuste on nagu võimas antenn, mis kõikvõimalikest suundadest signaale kogub, need siis kokku seob ja kontserdisaalis publikule esitab. Soovin ta hoogsate ideede jätkuvat lavadele jõudmist!"

Heli Jürgenson, EFK koormeister:

"Tõnu partituurid on alati põhjalikke märkusi täis ja eeskujuks toob ta siinkohal **Eric Ericsson**i, kelle noodid olnud ka üksikasjalike märkustega täidetud. Mõni aast tagasi, kui Tõnu oli Tallinna rahvusvahelise koorifestivali kunstiline juht, kandis ta ette **Luciano Berio** suurvormi CORO 40 häälele ja instrumendile, ja mulle jäid tema partituuris meelde remargid: "mingi segane koht" ja "suur pauk!"

Karin Salumäe, alt:

"Kaljustel on parim muusikaline vaist ja maitse, mis reeglina alati töötab. Meenub kontsert Singapuris 2013. Pärast Tormise "Raua needmist" oli publik marus ja nõudis lisapala. Me esitasime lisapalaks üminal "Üks roosike on tõusnud". Mul on tuleb siiani kananahk peale, kui sellele mõtlen. Lihtsalt lummav!"

Märt Krell, bass

Aarne Talvik, bass

Kaido Janke, tenor

Marianne Pärna, alt:

"Esitasime 2005. aastal Amsterdamis Arvo Pärdi "Kanon pokajaneit" ja mingil hetkel tundsin, et olen nagu hüpnootiseeritud. Tõnu piik oleks nagu õelnud, anna veel, ma tean, et sul on veel jaksu! Pärast kontserti olin ma tühi nagu kuivaks pigistatud sidrun."

Tõnu Tormis, bass

Andreas Väljamäe, bass

Henry Tiisma, bass:

"Tõnu oli Naissaare kail libisenud ja tuli "Meeste laulude" etendusele Kultuurikatlasse karguga, jalg kipsis. **Peeter Jalakas** tuunis ta kääpanõiaks, kes lotsis need-misi vastu vana bensutünni, ja kõnnak oli tal ülimalt veenev ja mittepaaruvad jalavarjud sobisid hästi. Tõnu on mees, kes ei ütle ka kõige ilmvõimatute väljakutsete peale ei. Ta ütleb: "Noh, vaatame, mis teha annab!"

Martin Lume, tenor:

"Kui on juhust mingit meeleolukat sündmust tähistada ja kui Tõnu on kohal ja soodsas tujuis, hüüab ta iga natukese aja tagant suhteliselt heleda häälega: PIDU!!!"

Raul Mikson, tenor:

"Need Grammys on ühed tüütused – minul tuli juba kolmas (eelmised Rahvusmeeskori ja Filharmoonia Kammerkoori ridades, seekord Vox Clamantis koosseisus) ja peab vist uue riuli ostma, et nad kõrvuti ära mahutada. Mis aga Arvo Pärdi heliloomingusse puutub – ükski meie pere koosviibimine ei möödu ilma tema "Uku-aru valsita". See on mu suur lemmik!"

Tiit Kogerman, tenor

"Palju õnne Arvo Pärdivale, Tõnu Kaljustele, kõigile plaadil osalenuatele!"

Toomas Tohter, tenor

Annika Lõhmus, sopran

"Ma soovin Tõnule, et ideed ja võimalused tuleksid temani rõõmu ja kergusega."

Helis Naeris, alt:

"Kaljuste ei pea häält tõstma, piisab nn Serafimi pilgust (nagu mõned lauljad selle kohta ütlevad) – mis on üdini läbinägev ja lollust mittetolereriv – ning kõik saavad hetkega aru, et nii, nüüd aitab jamast!"

Vaata videoklippi digilehest ajaleht.ekspress.ee

Maria Melaha, sopran:

"Kui Kaljuste juhatab, näeb ta välja nagu saatan. Ma unustan vahepeal laulmise ära, kui teda ja tema muusikaliini jälgin."

Olari Viikholm, bass:

"Enne Nargen Festivali helistas Tõnu: "Kas sa tahaksid teha rolli **Timo Steineri** ooperis "Kaks pead"? Mina: "Vaataks noodi enne üle." Tema: "Jätan sulle homme Muusikaakadeemiasse noodi." (Möödub kaks nädalat) Mina: "Ma pole veel nooti saanud." Tema: "Ahjaa. Homme jätan!" Mina: "Sobib!" Tema: "Ei tahaks sind ehmatada, aga homme salvestame operi ära!" (Tüüpiline Tõnu – olles ise kõrgprof, ootab ta professionaalsust ka teistelt.)"

Esper Linnamägi, EFK direktor:

"Ühel kontsertreisil Euroopas pidime hakkama hotellist lennujaama sõitma, ja keda pole, on Kaljuste. Kõputasin ta uksele, toast kostis kohmitsemist, ja stoiliselt öeldud lause: "On toimu- nud sissemagamine!" Viie minuti pärast algas sõit lennujaama."

Allan Vurma, EFK hääleseadja:

"Tõnu pole kunagi kartnud teha jõuliselt otsuseid. Samas on ta õelnud, et rahulolematute inimeste kampa ja juhataja ei taha. Tagasiside lauljatelt ja muusikutelt, kellega ta töötab, on talle väga oluline. Mulle tundub, et ajal, mil juhid kipuvad tegema arrogantseid lollusi, on Kaljuste paindlik stiil eriti esiletõstmit väärt."

Kadi-Liis Kukk, sopran:

"Kaljuste aura tekitab minus külmavärinaid ja tänu sellele olen suutnud anda endast igal tema dirigeeritud kontserdil sada protsenti. Elagu Tõnu ja tema suured sihid elus ja muusikas!"

Eesti Filharmoonia Kammerkoor

- **Tõnu Kaljuste** asutas Eesti Filharmoonia Kammerkoori 1981. aastal, oli koori kunstiline juht ja peadirigent 20 aastat. 2013. aasta sügisest on ta EFK audirigent.
- EFK repertuaaris on 40 **Arvo Pärdi** teost. Kõige enam on Pärdi teostest kõlanud EFK esituses "Magnificent".
- 2007. aastal võitis EFK Grammy parima koorisutuse kategoorias CD plaad "Arvo Pärt. Da Pacem" (dirigent **Paul Hillier**, Marmonia Mundi). Pärdi teoste salvestised on EFK esituses kandideerinud Grammyle eri kategooriates kuus korda.
- CD Pärdi teosega "Adam's Lament" ("Aadama itk") plaadistati 2011. aasta novembris Tallinnas Niguliste kirikus, osalesid Eesti Filharmoonia Kammerkoor, Sinfonieta Riga, Tallinna kammerorkester, Läti Raadio koor, Vox Clamantis ning solistid **Tui Hirv** ja **Rainer Vilu**.